

Stichting Het HEM

Geadviseerd subsidiebedrag: € 0

Gevraagd subsidiebedrag: € 600.000

Over de instelling

Stichting Het HEM (hierna: Het HEM), beeldende kunst, presentatie-instellingen, Zaandam

Sinds de oprichting in 2019 is Het HEM gevestigd in de voormalige kogelfabriek op het Hembrugterrein in Zaandam. De instelling profileert zich als een huis voor eigentijdse cultuur dat gemeenschappen samenbrengt en een kruisbestuiving creëert tussen multidisciplinaire makers en publiek. In dit proces staat de kracht van ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen centraal. Het HEM wil kunst toegankelijker maken voor iedereen en gelooft dat kunst handvatten biedt om de wereld om ons heen beter te kunnen begrijpen. In de periode 2025 - 2028 ligt de focus op kunst, muziek en nachtcultuur. De instelling wil – zowel in eigen huis en op locaties buitenshuis, als online via het eigen platform ‘The Couch’ – bestaande kunstprojecten en nieuwe artistieke producties presenteren van lokale, nationale en internationale makers in uiteenlopende disciplines en van verschillende niveaus. Het kunstprogramma is opgedeeld in ‘Chapters’. Voor de (meerledige) invulling van elk hoofdstuk werkt het curatorenteam samen met telkens een andere gast. Het HEM verwacht in 2025 te verhuizen naar de locatie De School in Amsterdam-West en wil daar een extra functie als club krijgen. De instelling is onderdeel van het bedrijf Amerborgh International, dat garant staat bij tegenvallende inkomsten.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.33 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Het HEM geen subsidie toe te kennen.

Vanwege onvoldoende kwaliteit op (een of meer van) de eerste drie beoordelingscriteria zijn de laatste twee criteria conform het beoordelingskader van de raad niet beoordeeld.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad heeft waardering voor de levendige culturele ontmoetingsplaats die Het HEM sinds 2019 heeft gecreëerd in Zaandam. Tijdens de pandemie stelde Het HEM de omvangrijke ruimtes beschikbaar voor initiatieven die elders in de verdrukking kwamen, zoals de afstudeertentoonstelling van het Sandberg Instituut.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 wil Het HEM zich richten op een versmelting van uiteenlopende disciplines. In de voorgestelde kunstprogrammering mist de raad een sterke artistiek-inhoudelijke visie en herkenbare artistieke signatuur ten aanzien van de beeldende kunst. Door het ontbreken hiervan ziet hij ook weinig onderlinge samenhang en richting in de 'Chapters'. Deze groepstentoonstellingen zullen worden ontwikkeld in samenwerking met 'eigenzinnige visionairs', door Het HEM 'gasten' genoemd. Op zich kan deze aanpak resulteren in interessante multidisciplinaire projecten, maar het is niet duidelijk wat de bindende factor is. In de aanvraag ontbreekt bovendien een heldere uitleg over het selectieproces van de gasten door het eigen curatorenteam. Ook is alleen 'Chapter 6IX' voor de lente van 2025, met de Brits-Jamaicaanse ontwerper van mannenkleding Martine Rose als gast, nader uitgewerkt. Bij de overige 'Chapters' geeft Het HEM slechts een beknopte biografie van geselecteerde gasten (Alan Moore, Satoshi Nakamoto, Dean Blunt en Sylvana Simons). Hierin staat verder geen inhoudelijke gedachte of uitspraak ten aanzien van het programma.

De raad vindt het problematisch dat het nog onzekere scenario van de gewenste verhuizing van Zaandam naar Amsterdam-West als basis dient voor de plannen vanaf 2025. Het in de aanvraag toegelichte 'Chapter 6IX' wordt ontwikkeld met de beoogde nieuwe locatie De School in gedachten. De instelling noemt Martine Rose vanwege haar sterk gemeenschapsgerichte werkwijze de uitgelezen gast om specifieke aandacht te geven aan de vestiging van Het HEM op deze plek. Ook geeft de instelling aan in gesprek te zijn met Amsterdamse organisaties om het programma lokaal te verankeren, zoals Rainbow Soul Club en het collectief We Sell Reality. Bovendien rekent ze in Amsterdam op een extra clubfunctie om de nachtcultuur in haar programma te kunnen inbedden. Verder wil ze op de beoogde nieuwe locatie een muziekbibliotheek openen en een residentieruimte voor internationale makers, betaalbare kunstenaarsstudio's en een mentorprogramma voor pas afgestudeerde kunstenaars opzetten. Dat Het HEM al deze ambities in de aanvraag slechts aanstipt en niet enigszins onderbouwt, geeft de raad te weinig vertrouwen in de haalbaarheid ervan.

Daarnaast bevreemdt het de raad dat Het HEM nauwelijks reflecteert op de gevolgen van de door haar gewenste verhuizing voor de kunstprogrammering. Het gebouw van De School herbergt maar een kleine tentoonstellingsruimte en

heeft niet de karakteristieken van de voormalige kogelfabriek op het Hembrugterrein die de unieke identiteit van Het HEM mede vormgeeft. Uit de toelichting op de begroting blijkt dat de huidige locatie in Zaandam nog wel onderdak zal bieden aan tweejaarlijkse grootschalige kunstmanifestaties in 2026 en 2028. Zo is de Nederlandse première van de internationale opera 'ARK', na de wereldpremière in Manchester in de herfst van 2024, gepland in Het HEM, tijdens het Holland Festival in juni 2026.

Bovenal had de raad verwacht dat Het HEM in de aanvraag meer bewustzijn zou tonen van de (reële) mogelijkheid dat de gewenste verhuizing niet doorgaat. Dit getuigt niet van visie op of inzicht in de mogelijk negatieve impact op de uitvoerbaarheid van haar plannen in de periode 2025 - 2028. In juni 2024, vlak voor het verschijnen van de BIS-adviezen, heeft Het HEM bekendgemaakt dat zij haar activiteiten op de locatie in Zaandam eind zomer 2024 stopt.

Hoewel de raad positief is over Het HEM als 'huis voor eigentijdse cultuur', heeft hij op basis van de aanvraag onvoldoende vertrouwen in de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de kunstprogrammering. Om in aanmerking te kunnen komen voor een plek als presentatie-instelling in de Culturele basisinfrastructuur (BIS) dient een instelling een toonaangevend en vernieuwend aanbod van hedendaagse beeldende kunst te presenteren, waarbij onderzoek en ontwikkeling belangrijke waarden zijn. Naar het oordeel van de raad voldoet het aanbod van het HEM in deze helaas niet. Welke positie de instelling wil innemen in het actuele beeldende kunstdiscours wordt niet overtuigend beschreven. Ook vindt de raad het (inter)nationale netwerk en de impact van de instelling te gering voor een plek in de BIS.

Maatschappelijke betekenis

De raad vindt de maatschappelijke relevantie van het artistieke programma van Het HEM in de subsidieperiode 2025 - 2028 bescheiden. Qua gespreksonderwerpen voelt Het HEM de tijdsgeest weliswaar goed aan en bij de 'Chapters' betreft ze verschillende gasten en zowel artistieke als sociaalmaatschappelijke organisaties. Maar uit de beschreven plannen blijkt dat de instelling maatschappelijke vraagstukken als uitgangspunt neemt voor een aansprekend cultureel programma en zich weinig agenderend opstelt.

Over het toepassen van de Code Diversiteit & Inclusie geeft Het HEM aan vanaf dag één het principe van 'radicale gastvrijheid' te hanteren. Gelijkwaardigheid en inclusiviteit zijn fundamentele waarden binnen de instelling. In de aanvraag wordt diversiteit helder en breed gedefinieerd als verschil in culturele achtergrond, gender, nationaliteit, beperking, seksuele oriëntatie, religie, sociaaleconomische status, opleidingsniveau en leeftijd. De beoogde gasten (makers en denkers) binnen de 'Chapters' zijn gevarieerd: schrijvers, muzikanten, architecten, ecologen, sociologen, filosofen, entrepreneurs en andere mensen 'die

trouw zijn aan zichzelf en anderen inspireren met hun overtuiging of praktijk'. Het HEM benoemt de huidige lokale, nationale en internationale partners summier. Het is de raad niet duidelijk hoe duurzaam de samenwerkingsverbanden zijn. Dat de instelling de komende jaren het aantal nationale en internationale partners wil uitbreiden, wordt niet verder uitgewerkt.

Het HEM beschrijft uitvoerig hoe ze haar diversiteitsbeleid ten aanzien van personeel/medewerkers vormgeeft. De instelling noemt het essentieel dat het personeelsbestand verschillende perspectieven vertegenwoordigt en inclusief is en organiseert jaarlijks diverse trainingen rondom diversiteit en inclusie. Omdat bij de werving van interessante kandidaten met uiteenlopende culturele achtergronden is gebleken dat zij nog niet altijd de gezochte kennis en ervaring hebben, wil Het HEM in 2025 een intern opleidingsprogramma voor jongeren met diverse achtergronden starten. Dit waardeert de raad.

Op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen, is Het HEM in de aanvraag voldoende ingegaan. Het beleid aangaande sociale veiligheid op de werkvloer licht ze uitgebreid toe. Die borgt ze door een vertrouwenspersoon en door te verwijzen naar het steun- en adviespunt Mores. De komende jaren wil Het HEM onder meer Fair Care, de gedragscode en het protocol van belangenvereniging De Zaak Nu actief toepassen.

Op afspraken over honorering en eerlijke beloning wordt in de aangeleverde stukken uitgebreid ingegaan. Het HEM werkt met eigen samengestelde arbeidsvoorwaarden 'met een bovengemiddeld aantal vakantiedagen en een goede pensioenregeling'. Afspraken met zzp'ers worden marktconform leeftijd en ervaring gemaakt, waarbij de Richtlijn functie- en loongebouw voor presentatie-instellingen en de Richtlijn Kunstenaarshonoraria worden gevolgd. Het HEM is aangesloten bij De Zaak Nu.

Toegankelijkheid

De raad vindt het mooi dat Het HEM gemeenschappen wil samenbrengen en kunst toegankelijker wil maken voor iedereen. De instelling stelt zich hierbij gastvrij op. In de subsidieperiode 2025 - 2028 wil zij haar toegankelijkheid vergroten door een laagdrempelige omgeving te bieden. Onder meer de combinatie met muziek en nachtcultuur wordt ingezet om meer mensen te betrekken bij hedendaagse kunst.

In de aanvraag voor de komende jaren krijgt het publieksbereik veel aandacht. De publieksgroepen van Het HEM zijn in beeld gebracht, er is een marketing- en communicatiestrategie en er zijn leerdoelen geformuleerd. Als kanttekening wijst de raad erop dat de instelling in haar communicatieplannen uitgaat van de nog onzekere nieuwe locatie in Amsterdam-West. Zij rekent daar met name op een

stijging van het aantal jongeren en *early innovators*, vooral vanwege een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer en een extra nachtcultuur/clubprogramma. De raad begrijpt dat Het HEM vanwege de vertraagde herontwikkeling van het Hembrugterrein als woon-werk-recreatieplek de blik richt op een andere standplaats. Tegelijkertijd hoopt hij dat de instelling haar groeiambities wat betreft publieksbereik ook (deels) elders zal kunnen waarmaken indien de verhuizing naar De School onverhoopt niet doorgaat.

De raad vindt de Code Diversiteit & Inclusie ten aanzien van publiek weinig specifiek uitgewerkt. Het HEM geeft aan zich te richten op een breed samengesteld publiek dat een afspiegeling vormt van de samenleving. In de plannen ligt de nadruk sterk op een jonger, stedelijk publiek en komen de overige doelgroepen minder aan bod. Cijfers over het huidige publiek en inzicht in hoe divers dit is, ontbreken. Ook vraagt de raad zich af hoe de verschillende achterbannen van de afzonderlijke ‘Chapter’-gasten en partners betrokken zullen worden bij andere ‘Chapter’-programma’s. Is er echt sprake van kruisbestuiving tussen verschillende disciplines, makers, gemeenschappen of publieksgroepen, zoals Het HEM beoogt?

Over de invulling van het educatieve samenwerkingstraject ‘Homebase’, waarin Het HEM de jonge creatieve gemeenschap in Zaanstad een maak- en presentatieplek biedt, had de raad graag meer gelezen. Via het netwerkfestival ‘Homebase Connects’ komen de leden in contact met andere makers en initiatieven. Het HEM wil dit programma vanaf 2025 gaan voortzetten met de creatieve jeugd uit Amsterdam Nieuw-West. De zinsnede ‘De Zaanse Homebase-leden dragen hun kennis over aan de nieuwe garde’ roept bij de raad vragen op over de duurzaamheid van de opgebouwde relatie tussen Het HEM en de creatieve jongeren uit Zaanstad. Daarnaast mist hij een uitwerking van het voorgenomen jaarlijkse ‘Homebase Music Talent Programme writers camp’, gericht op het ondersteunen van vrouwelijk talent in de muziekindustrie.

De raad is positief over de digitaliseringsactiviteiten van Het HEM. Op het in 2023 opgezette online platform ‘The Couch’ wil de instelling artikelen, muziek, podcasts, illustraties en jaarlijks drie nieuwe digitale kunstwerken presenteren. Met de inzet van digitale marketeers en integratie van ‘The Couch’ met het fysieke programma verwacht Het HEM vanaf 2025 een jaarlijkse groei van het online bereik via de website, sociale media en de nieuwsbrief.

Bedrijfsmatige gezondheid

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere) van de eerste drie beoordelingscriteria.

Geografische spreiding

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere) van de eerste drie beoordelingscriteria.